

Володимир Юрійович ПОПОВ,
кандидат юридичних наук
(Національний науковий центр «Інститут
судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса»
Міністерства юстиції України, м. Харків)

ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ВТРУЧАННЯ У ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ

У статті досліджено особливості використання спеціальних знань у розслідуванні кримінальних правопорушень, пов'язаних із втручанням у діяльність представників органів державної влади. Аргументовано, що інтелектуальний характер цих діянь, наявність цифрових та ідеальних слідів, а також високий рівень латентності зумовлюють обмеженість традиційних процесуальних інструментів у досягненні результативності доказування. Обґрунтовано необхідність застосування як процесуальних, так і непроцесуальних форм спеціальних знань, що дозволяють забезпечити повноту, достовірність і об'єктивність встановлення обставин злочину.

Особлива увага приділяється ролі судових експертиз (лінгвістичних, комп'ютерно-технічних, почеркознавчих), результати яких є провідними джерелами доказів у справах цієї категорії. Наголошено, що діяльність судового експерта відзначається високим рівнем професійної компетентності та врегульована законом, що гарантує незалежність і наукову обґрунтованість експертних висновків. Розкрито значення участі спеціалістів у проведенні слідчих (розшукових) дій, зокрема під час вилучення цифрових даних, надання консультаційно-аналітичної допомоги та документування процесуальних дій. Доведено, що це сприяє збереженню автентичності доказів та забезпечує їх подальшу можливість у використанні в доказуванні у судовому розгляді.

Ключові слова: кримінальне правопорушення, втручання у діяльність, представник органу державної влади, спеціальні знання, судова експертиза, комп'ютерні дані, цифрові сліди.

Постановка проблеми. Розслідування кримінальних правопорушень,

що пов'язані з утручанням у діяльність органів державної влади, становить особливу складність з огляду на специфіку їхнього механізму вчинення та високий рівень суспільної небезпеки. Такі діяння підривають авторитет держави, створюють загрозу ефективності реалізації владних повноважень і нерідко супроводжуються використанням завуальованих або латентних форм протидії досудовому слідству та судовому розгляду. У цих умовах ключове значення набуває застосування спеціальних знань, що забезпечують науково обґрунтовану основу для виявлення, з'ясування, фіксації та інтерпретації механізму злочинної діяльності.

Інтеграція спеціальних знань у практику досудового розслідування виступає не лише допоміжним інструментом, а й необхідною передумовою для побудови ефективної криміналістичної методики. Саме використання можливостей судових експертиз, спеціалістів різних галузей знань і новітніх технологій дозволяє підвищити результативність доказування, мінімізувати ризики помилкових висновків і забезпечити належний баланс між потребами органів слідства та дотриманням прав учасників кримінального провадження.

Останнім часом у науковій літературі суттєву увагу вчені приділяють проблематиці дослідження цифрових доказів та їх експертному дослідженню¹, окресленню можливостей використання спеціальних знань у доказуванні вини особи, установленню факту спричинення моральної шкоди². Серед груп кримінальних правопорушень, крізь призму яких досліджуються проблеми застосування спеціальних знань, вирізняються воєнні злочини³, економічні злочини⁴, проти інформаційної безпеки⁵ та ін.⁶

Таким чином, дослідження можливостей спеціальних знань у розслідуванні втручання у діяльність органів державної влади є актуальним завданням сучасної криміналістики та судової експертології, що зумовлює необхідність формування цілісної системи наукових підходів, методичних рекомендацій і практичних рішень у цій сфері.

¹ Довгань О. Д., Ткачук Т. Ю., Тарасюк А. В. Counter forensics як загроза інформаційній безпеці України: проблематика судової експертизи цифрових доказів у реаліях війни. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2025. Т. 2. № 89. С. 402–409.

² Євсюков О. Ф. Використання спеціальних психологічних знань у кримінальних провадженнях. *Правовий часопис Донбасу*. 2025. № 1. С. 87–91.

³ Черемнова А. І., Чернов О. В., Мурашко А. С. Комплексне використання результатів судово-медичної експертизи при виявленні, документуванні та розкритті кримінальних правопорушень, вчинених під час збройного конфлікту. *Вісник Одеського науково-дослідного інституту судових експертиз*. 2025. № 17. С. 105–119.

⁴ Кривун С. І. Використання спеціальних знань під час розслідування нецільового використання бюджетних коштів : дис. ... д-ра філософії : 081 Право. Київ, 2025. 193 с.; Орел А. М., Чумаков Д. Д., Веріженко О. С. Теоретико-правові засади та практичне застосування спеціальних знань у протидії економічній злочинності. *Наукові інновації та передові технології. Серія «Право»*. 2025. № 4 (44). С. 1732–1743.

⁵ Колонюк В. В. Сучасні можливості використання судових експертиз при досудовому розслідуванні злочинів проти інформаційної безпеки України. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2025. № 74. С. 68–72. DOI: <https://doi.org/10.32782/2307-1745.2025.74.13>.

⁶ Братішко Н. До питання судової експертизи об'єктів інтелектуальної власності: предмет, завдання та межі компетенції. *Науковий вісник Дніпровського державного університету внутрішніх справ*. 2025. № 1. С. 111–117. DOI: <https://doi.org/10.32782/2078-3566-2025-1-16>.

Метою статті є з'ясування можливостей спеціальних знань у доказуванні факту втручання в діяльність представників органів державної влади.

Виклад основного матеріалу. Процедура збирання доказів доволі складна, тим паче в контексті тих кримінальних правопорушень, яким притаманний інтелектуальний спосіб учинення. До таких належать і кримінальні правопорушення, досліджуваної нами групи, адже типовими для них є цифрові й ідеальні сліди, рідше – сліди-відображення.

Можливості спеціальних знань полягають у вирішенні тактичних завдань, які перебувають поза межами професійної компетенції слідчих та інших представників сторони обвинувачення, сторони захисту та суду. Традиційно серед форм, у яких застосовується спеціальні знання в науковій літературі вчені визначають цілі групи, виокремлені на підставі різних критеріїв.

Наприклад, Ю. М. Чорноус та А. В. Лісіцький пропонують здійснювати їх класифікацію залежно від характеру застосування отриманих результатів у доказуванні. За таким критерієм автори визначають:

1. Процесуальну форму реалізації спеціальних знань, що передбачає: участь спеціаліста у проведенні слідчих (розшукових) дій; надання ним письмового пояснення як додатку до протоколу відповідної процесуальної дії; підготовку висновку спеціаліста у провадженнях щодо кримінальних проступків; залучення експерта для проведення судових експертиз; допит експерта під час судового розгляду.

2. Консультаційну форму застосування спеціальних знань, результати якої підлягають додатковій перевірці на відповідність критеріям належності та допустимості з метою можливості визнання наданих матеріалів джерелами доказів (ст. 93, ст. 99 КПК України). Сюди належать: висновки ревізій та акти перевірок; акти про пожежу та звіти щодо причин її виникнення, складені спеціалістами у сфері пожежних досліджень.

3. Непроцесуальну форму використання спеціальних знань, що охоплює: проведення попередніх експрес-досліджень слідів кримінального правопорушення; перевірки за криміналістичними обліками й інформаційно-довідковими системами; надання усних консультацій спеціалістом; застосування власних спеціальних знань слідчим, дізнавачем, прокурором, суддею чи захисником¹. Нам імпонує такий підхід до класифікації типових форм використання спеціальних знань у кримінальному провадженні, однак слід зважати, що така класифікація не є універсальною, а скоріше має загальнотеоретичний характер. Це означає, що залежно від специфіки кримінальних правопорушень, форми здійснення досудового розслідування (дізнання чи досудового слідства) вона може змінюватися.

¹ Чорноус Ю. М., Лісіцький А. В. Спеціальні знання у кримінальному провадженні: поняття, зміст, форми реалізації під час розслідування кримінальних правопорушень. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 1. С. 477–480. URL: http://lsej.org.ua/1_2023/112.pdf.

Для кримінальних правопорушень, що пов'язані зі втручанням у діяльність представників органів державної влади, типовими та результативними можуть визнаватися такі форми використання спеціальних знань, а саме: 1) залучення спеціаліста до проведення слідчих (розшукових) дій; 2) залучення експерта для проведення експертизи; 3) отримання консультаційно-довідкової допомоги спеціаліста; 4) отримання інформаційно-аналітичної допомоги спеціаліста у пошуку та верифікації інформації за інформаційно-пошуковими системами.

Найбільш кваліфікованою слід вважати допомогу судового експерта, що обумовлено його спеціальним статусом, рівнем освіти та професійної підготовки. Відповідно до ст. 7 Закону України «Про судову експертизу», судовим експертом може бути особа, яка має необхідні спеціальні знання, пройшла відповідну підготовку та отримала кваліфікацію в державних спеціалізованих установах чи у порядку атестації. Це свідчить про високий рівень професійної компетентності експертів, що гарантує обґрунтованість та наукову вірогідність їх висновків.

Крім того, ст. 10 зазначеного Закону передбачає, що судові експерти зобов'язані об'єктивно, повно та науково обґрунтовано проводити дослідження, що підвищує доказову цінність результатів їхньої діяльності у кримінальному провадженні. Їхня незалежність та спеціальні гарантії діяльності (ст. 13) забезпечують достовірність отриманих висновків і захищають експерта від будь-якого незаконного впливу (втручання)¹.

Таким чином, допомога судового експерта є найбільш кваліфікованою формою застосування спеціальних знань, оскільки ґрунтується не лише на особистій компетенції, а й на законодавчо встановлених вимогах до професійного рівня, обов'язках і гарантіях діяльності, що забезпечує високий рівень надійності результатів експертних досліджень у доказуванні.

У кримінальних провадженнях щодо протиправного втручання у діяльність представників органів державної влади ключове значення для встановлення об'єктивної істини набуває застосування лінгвістичної експертизи. Йдеться насамперед про випадки поширення публічних висловлювань, що містять погрози, образи чи заклики до перешкоджання виконанню владних повноважень. Це ж саме стосується і приватного спілкування, доступ до якого отримано органами досудового розслідування у порядку, передбаченому законодавством. Саме семантико-текстуальні дослідження дають змогу виявити у змісті усних і письмових повідомлень ті ознаки, які мають значення для правової кваліфікації відповідних діянь.

У системі судово-експертної діяльності Міністерства юстиції України лінгвістична експертиза виокремлюється як окремий рід досліджень, що передбачає використання спеціальних знань мовознавчого характеру. Її об'єктами виступають як традиційні письмові документи (листи, заяви,

¹ Про судову експертизу : Закон України від 25.02.1994 р. №4038-XII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12#Text>.

публікації у медіа), так і сучасні цифрові матеріали – електронні повідомлення, дописи у соціальних мережах, аудіо- та відеозаписи виступів, скріншоти онлайн-листувань тощо. Особливістю сучасної практики є поява полікодових (креолізованих) текстів, у яких поєднуються вербальні й невербальні елементи (зображення, символіка, графіка), що посилюють комунікативний вплив¹ і нерідко використовуються з метою тиску чи дискредитації посадових осіб.

Відповідно до науково-методичних рекомендацій, лінгвістичні дослідження можуть охоплювати як усне мовлення (зафіксоване у фонограмах чи стенограмах), так і письмові тексти. У контексті розслідування кримінальних правопорушень проти представників органів державної влади важливим є виявлення у мовленнєвих актах погроз фізичним насильством, закликів до перешкоджання службовій діяльності, будь-якого втручання чи проявів приниження авторитету державних інституцій. Саме завдяки спеціальним знанням у галузі лінгвістики можна встановити приховані смисли, інтенції та комунікативні стратегії, які використовував автор тексту.

Окремої уваги потребує проблема анонімних повідомлень, адресованих посадовим особам органів влади. У таких випадках актуальними є авторознавчі дослідження, спрямовані на ідентифікацію особи за мовними ознаками її письмового чи усного мовлення. Це має істотне значення для викриття осіб, які організовують кампанії тиску, поширюють дискредитаційні матеріали чи погрожують державним службовцям.

З огляду на активне використання сучасних цифрових технологій, перелік об'єктів лінгвістичної експертизи постійно розширюється. До нього відносять електронні тексти у месенджерах і соціальних мережах, відеоролики з коментарями, що містять ознаки публічних закликів, а також продукти, створені з використанням штучного інтелекту. Такі матеріали можуть бути носіями як прямих висловлювань, так і завуальованих форм погроз, пропаганди чи маніпулятивного впливу на громадську думку, спрямованого проти діяльності органів державної влади.

Таким чином, лінгвістична експертиза у справах цієї категорії виступає важливим інструментом доведення змістовної сторони комунікативних актів, що містять ознаки втручання у службову діяльність посадових осіб. Вона забезпечує можливість не лише кваліфікувати висловлювання як протиправні, а й встановити їхній авторський характер, приховану семантику та комунікативну спрямованість, що сукупно створює необхідні умови для правильної правової оцінки діяння.

Не можна оминати увагою вагомість значення комп'ютерно-технічної експертизи у досліджуваних кримінальних правопорушеннях. Їх проводять судові експерти відділів комп'ютерно-технічних та телекомунікаційних

¹ Колонюк В. В. Сучасні можливості використання судових експертиз при досудовому розслідуванні злочинів проти інформаційної безпеки України. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2025. № 74. С. 68–72. DOI: <https://doi.org/10.32782/2307-1745.2025.74.13>.

досліджень експертних установ, які отримали кваліфікацією судових експертів за спеціальностями «Дослідження комп'ютерної техніки та програмних продуктів» і «Дослідження, пов'язані з комп'ютерними програмами і базами даних». У межах розслідування кримінальних правопорушень, що стосуються протиправного втручання у діяльність представників органів державної влади, їхня діяльність набуває особливого значення, адже дозволяє виявити цифрові сліди організації чи координації тиску на посадових осіб, встановити причетних осіб і способи комунікації між ними.

Об'єктами комп'ютерно-технічної експертизи у справах цієї категорії є: апаратні засоби та програмні продукти, зокрема персональні комп'ютери, мобільні телефони, SIM-карти та носії зовнішньої пам'яті. Їх дослідження спрямоване на відновлення інформації, що може підтверджувати факти незаконного впливу на державних службовців, поширення погроз чи організацію дій з перешкоджання їхній законній діяльності.

Орієнтовний перелік питань, які можуть ставитися перед експертом у межах комп'ютерно-технічної експертизи мобільних телефонів:

1. Чи наявні на досліджуваному мобільному телефоні дані журналу викликів, контакти телефонної книги та текстові повідомлення (SMS)?

2. Чи зберігаються на мобільному пристрої, у відкритому або видаленому вигляді, графічні зображення та відеофайли?

3. Чи містить мобільний телефон електронне листування в месенджерах («Viber», «WhatsApp», «Telegram» або інші додатки), зокрема з конкретними абонентами, що підлягають перевірці?

4. Чи зафіксовані у браузерях, встановлених на мобільному пристрої, дані про відвідування веб-ресурсів, а також збережені логіни та паролі доступу до них?

5. Які саме відомості (файли зображень, аудіо- чи відеозаписи) містяться на карті пам'яті MicroSD, що використовується у досліджуваному телефоні?

6. Які дані (список абонентських номерів, текстові повідомлення) зберігаються на SIM-карті оператора мобільного зв'язку, розміщеній у мобільному пристрої, наданому для експертного дослідження?¹. Зазначений перелік питань не є вичерпним і може доповнюватися залежно від конкретних завдань слідства, специфіки кримінального правопорушення та характеру виявлених цифрових об'єктів.

Отримання доступу та подальший аналіз виявленої інформації, можуть створити передумови для використання висновку експерта у доказуванні факту втручання. Саме санкціоноване вилучення та копіювання такої інформації, її аналіз сприятиме підтвердженню таких дій:

- узгодження майбутніх протиправних дій, спрямованих на втручання

¹ Науково-методичні рекомендації з питань підготовки та призначення судових експертів та експертних досліджень : затв. Наказом Міністерства юстиції України 08.10.1998 № 53/5 (у редакції наказу Міністерства юстиції України 26.12.2012 № 1950/5) // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98#Text>.

у службову діяльність представників органів влади;

- дискредитації посадових осіб, шляхом висловлення закликів до протиправних дій або фіксації фактів погроз;
- координації незаконних дій проти державних службовців;
- відвідувань ресурсів, пов'язаних з поширенням антидержавної чи деструктивної інформації, а також збережені логіни та паролі для входу до відповідних акаунтів;
- організації впливу чи перешкоджання діяльності представників влади;
- підтвердження зв'язків між особами, які координували чи здійснювали втручання в офіційну діяльність державних службовців.

Зазначений перелік питань не є вичерпним і може доповнюватися залежно від конкретних завдань досудового слідства, специфіки кримінального правопорушення та характеру виявлених цифрових об'єктів.

Якщо втручання було пов'язане зі складанням рукописних текстів, що актуалізувало потребу встановлення автора такого тексту, призначено може бути почеркознавчу експертизу. Результативним стане отриманий висновок за умови надання необхідних за якістю й обсягом порівняльних зразків. Також у постанові про призначення почеркознавчої експертизи необхідно відобразити відомості, що мають безпосереднє значення для предмета дослідження. До них належать дані про умови виконання спірного документа та наданих зразків, про фізіологічний і психоемоційний стан особи в момент написання досліджуваного тексту чи підпису, а також відомості про перенесені після цього хвороби, здатні вплинути на зміну почеркових ознак (захворювання зору, опорно-рухового апарату, нервової системи тощо). Якщо ж об'єктом дослідження є підпис, виконаний від імені вигаданої особи, ця специфічна обставина має бути чітко зафіксована у постанові або безпосередньо у формулюванні експертного питання.

Перед тим як приєднати вільні чи умовно-вільні зразки почерку до матеріалів кримінального провадження, слідчий зобов'язаний пред'явити їх особі, яка підлягає ідентифікації. Після цього кожен зразок має бути позначений із зазначенням, що він є вільним почерковим зразком чи підписом конкретної особи (із вказівкою її прізвища, імені та по батькові), і завірений підписом слідчого. У випадках, коли пред'явлення таких зразків неможливе (через смерть виконавця, його від'їзд або інші обставини), для експертного аналізу слід надавати документи чи інші письмові матеріали, які безсумнівно містять власноручні тексти чи підписи відповідної особи, що й підлягає ідентифікації.

Стосовно слідчих (розшукових) дій, участь в яких можуть брати носії спеціальних знань, слід виокремити огляд та обшук, а також допит. Найчастіше залучаються фахівці у галузі комп'ютерної техніки й інформаційних технологій.

Участь спеціаліста в кримінальному провадженні є багатогранною і має велике значення для забезпечення якості досудового розслідування. Спеціаліст – це особа, яка володіє спеціальними знаннями та навичками в

певній сфері і залучається для сприяння слідчому, прокурору чи суду у виконанні завдань, що потребують професійної компетенції. Його діяльність не обмежується лише технічними операціями, а включає широкий спектр дій – від консультацій до безпосередньої участі у проведенні процесуальних дій.

Так, спеціаліст забезпечує фахову допомогу при роботі з технічно складними об'єктами й інформацією. Його участь особливо важлива у випадках, коли йдеться про огляд, обшук чи вилучення цифрових носіїв, технічних пристроїв або документів. Спеціаліст у таких ситуаціях гарантує, що процедури будуть виконані з урахуванням наукових і технічних вимог, а отримані результати матимуть належний процесуальний статус.

Також спеціаліст виконує функцію консультанта. Він надає слідчому або прокурору роз'яснення щодо технічних питань, консультує про можливості застосування спеціальних методів і засобів, а також допомагає у формулюванні запитань до експерта. Такі консультації дозволяють уникнути помилок на етапі збирання доказів.

Окрім цього, спеціаліст може брати безпосередню участь у слідчих (розшукових) діях. Наприклад, він допомагає виявляти та фіксувати сліди злочину, проводити технічні вимірювання, вилучати комп'ютерні дані без ризику їх пошкодження чи модифікації. Його робота спрямована на збереження автентичності та цілісності інформації, що особливо важливо для подальшого використання доказів у суді.

Участь спеціаліста виконує й превентивну функцію – він забезпечує правильність і законність дій слідчого чи прокурора. Неправильне поводження з технікою чи носіями інформації може призвести до втрати доказів або визнання їх недопустимими. Саме спеціаліст допомагає мінімізувати ці ризики.

Нарешті, спеціаліст виступає сполучною ланкою між юридичною та технічною сторонами кримінального провадження. Він дозволяє інтегрувати спеціальні знання у правову площину, перетворюючи технічні дані на інформацію, котру можна буде використати як доказ. Таким чином, участь спеціаліста забезпечує ефективність розслідування, сприяє встановленню істини та зміцнює довіру до результатів досудового слідства.

Участь спеціаліста у проведенні слідчих (розшукових) дій має комплексний характер і безпосередньо впливає на якість та допустимість отриманих доказів.

Під час проведення обшуку спеціаліст виконує завдання з ідентифікації та виявлення технічних засобів і носіїв інформації. Він може оперативно встановлювати стан комп'ютерного обладнання, правильно відключати його від живлення або, навпаки, забезпечувати захист даних, якщо пристрій перебуває у ввімкненому стані. Це дозволяє запобігти втраті так званих енергозалежних даних, що зберігаються в оперативній пам'яті чи тимчасових сховищах.

Під час огляду цифрових пристроїв спеціаліст застосовує спеціалізовані технічні комплекси, наприклад UFED, які забезпечують

вилучення даних у логічний чи фізичний спосіб. Це необхідно для отримання інформації з мобільних телефонів, карт пам'яті та SIM-карт без ризику її втрати чи модифікації. Таким чином, його діяльність сприяє закріпленню доказової бази у вигляді електронних даних.

Під час слідчих (розшукових) дій спеціаліст відповідає за технічний захист процесу. Він блокує можливість доступу сторонніх осіб до комп'ютерної техніки, забезпечує контроль за приміщенням, нейтралізує небажані системи відеоспостереження, що можуть створювати загрозу розголошення таємниці досудового розслідування. Такі дії спрямовані на збереження процесуальної чистоти і запобігання витоку інформації

Спеціаліст документує технічні дії, описує характеристики комп'ютерних засобів, програмного забезпечення та вилучених матеріалів. Його фіксація має значення для подальшої судової експертизи та забезпечує цілісність доказового ланцюга.

Нарешті, участь спеціаліста забезпечує належну методичну і процесуальну якість розслідування. Дослідження цифрових даних – це не лише технічна операція, а й процедура, що вимагає дотримання правових стандартів. Наявність спеціаліста унеможливорює знищення чи викривлення доказів і підвищує довіру до результатів розслідування як з боку слідства, так і з боку суду.

Висновки. Проведений аналіз дозволяє узагальнити, що розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із втручанням у діяльність представників органів державної влади, вимагає комплексного підходу, що поєднує юридичні та спеціальні знання. З огляду на специфіку цих діянь – їхній інтелектуальний характер, використання цифрових та ідеальних слідів, а також високий рівень латентності – традиційних процесуальних інструментів недостатньо для ефективного доказування.

Використання спеціальних знань у таких провадженнях постає як ключова умова досягнення об'єктивності та повноти розслідування. Процесуальні та непроцесуальні форми їх застосування дозволяють не лише правильно збирати й інтерпретувати докази, але й попереджати ризики помилкових висновків і необґрунтованих процесуальних рішень. Особливе значення мають судові експертизи, результати яких відзначаються високим рівнем наукової обґрунтованості та процесуальної достовірності.

Найбільш вагомою є роль судового експерта, оскільки його діяльність врегульована законом і забезпечена гарантіями незалежності. Висновки експертів у сфері лінгвістичних, комп'ютерно-технічних та почеркознавчих досліджень виступають провідними джерелами доказів у справах цієї категорії. Вони дають змогу встановити зміст, авторство та спрямованість висловлювань, виявити цифрові сліди координації чи погроз, а також підтвердити факти організації незаконного впливу на посадових осіб.

Не менш важливою є участь спеціалістів у проведенні слідчих (розшукових) дій. Вони забезпечують технічну підтримку, правильне вилучення цифрових даних, надають консультативно-аналітичну допомогу, а також документування процесуальних дій із дотриманням науково-

технічних вимог. Це створює умови для збереження автентичності доказів і їх подальшого ефективного використання у суді.

Таким чином, інтеграція спеціальних знань у кримінальне провадження щодо втручання у діяльність органів державної влади є не лише допоміжним елементом, а фундаментальною передумовою ефективного розслідування. Вона сприяє формуванню науково обґрунтованої методики, яка забезпечує досягнення істини, захист прав учасників процесу та відновлення авторитету державної влади.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Братішко Н. До питання судової експертизи об'єктів інтелектуальної власності: предмет, завдання та межі компетенції. *Науковий вісник Дніпровського державного університету внутрішніх справ*. 2025. № 1. С. 111–117. DOI: <https://doi.org/10.32782/2078-3566-2025-1-16>.

2. Довгань О. Д., Ткачук Т. Ю., Тарасюк А. В. Counter forensics як загроза інформаційній безпеці України: проблематика судової експертизи цифрових доказів у реаліях війни. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2025. Т. 2. № 89. С. 402–409.

3. Євсюков О. Ф. Використання спеціальних психологічних знань у кримінальних провадженнях. *Правовий часопис Донбасу*. 2025. № 1. С. 87–91.

4. Колонюк В. В. Сучасні можливості використання судових експертиз при досудовому розслідуванні злочинів проти інформаційної безпеки України. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2025. № 74. С. 68–72. DOI: <https://doi.org/10.32782/2307-1745.2025.74.13>.

5. Кривун С. І. Використання спеціальних знань під час розслідування нецільового використання бюджетних коштів : дис. ... д-ра філософії : 081 Право. Київ, 2025. 193 с.

6. Науково-методичні рекомендації з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень: затв. Наказом Міністерства юстиції України 08.10.1998 № 53/5 (у редакції наказу Міністерства юстиції України 26.12.2012 № 1950/5) // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98#Text>.

7. Орел А. М., Чумаков Д. Д., Веріженко О. С. Теоретико-правові засади та практичне застосування спеціальних знань у протидії економічній злочинності. *Наукові інновації та передові технології. Серія «Право»*. 2025. № 4 (44). С. 1732–1743.

8. Про судову експертизу : Закон України від 25.02.1994 р. №4038-XII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12#Text>.

9. Черемнова А. І., Чернов О. В., Мурашко А. С. Комплексне використання результатів судово-медичної експертизи при виявленні, документуванні та розкритті кримінальних правопорушень, вчинених під

час збройного конфлікту. *Вісник Одеського науково-дослідного інституту судових експертиз*. 2025. № 17. С. 105–119.

10. Чорноус Ю. М., Лісіцький А. В. Спеціальні знання у кримінальному провадженні: поняття, зміст, форми реалізації під час розслідування кримінальних правопорушень. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. №. 1. С. 477–480. URL: http://lsei.org.ua/1_2023/112.pdf.

Стаття надійшла до редакції 09.08.2025

Volodymyr Yu. POPOV,

PhD in Law

(National Scientific Center «Hon. Prof. M. S. Bokarius Forensic Science Institute», Kharkiv, Ukraine)

USE OF SPECIAL KNOWLEDGE IN THE INVESTIGATION OF INTERFERENCE WITH THE ACTIVITIES OF STATE AUTHORITIES

The article examines the peculiarities of applying special knowledge in the investigation of criminal offenses related to interference with the activities of representatives of state authorities. It is argued that the intellectual nature of such acts, the presence of digital and ideal traces, as well as a high level of latency, determine the limitations of traditional procedural instruments in achieving effective evidence collection. The necessity of applying both procedural and non-procedural forms of special knowledge is substantiated, as they ensure the completeness, reliability, and objectivity of establishing the circumstances of a crime.

Particular attention is paid to the role of forensic examinations (linguistic, computer-technical, handwriting), the results of which serve as leading sources of evidence in cases of this category. It is emphasized that the activity of a forensic expert is characterized by a high level of professional competence and regulated by law, which guarantees the independence and scientific validity of expert conclusions. The significance of specialists' participation in investigative actions is revealed, particularly during the seizure of digital data, the provision of consultative and analytical assistance, and the documentation of procedural actions. It is demonstrated that this contributes to preserving the authenticity of evidence and ensuring its subsequent use in judicial proceedings.

Keywords: *criminal offense, interference with activity, representative of state authority, special knowledge, forensic examination, computer data, digital traces.*